

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

1. ožujka 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Uredba (EU) br. 650/2012 – Nasljeđivanje i Europska potvrda o nasljeđivanju – Područje primjene – Mogućnost unosa nasljednog dijela preživjelog bračnog druga u Europsku potvrdu o nasljeđivanju”

U predmetu C-558/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu, Njemačka), odlukom od 25. listopada 2016., koju je Sud zaprimio 3. studenoga 2016., u postupku koji je pokrenula

Doris Margret Lisette Mahnkopf

uz sudjelovanje:

Svena Mahnkopfa,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešić, predsjednik vijeća, A. Rosas, C. Toader (izvjestiteljica), A. Prechal, i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. listopada 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za njemačku vladu, T. Henze i M. Hellmann, u svojstvu agenata,
- za belgijsku vladu, L. Van den Broeck, J. Van Holm i C. Pochet, u svojstvu agenata,
- za vladu Helenske Republike, G. Papadaki i K. Karavasili, u svojstvu agenata,
- za španjolsku vladu, V. Ester Casas, u svojstvu agenta,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju F. Di Mattea, *avvocato dello Stato*,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

* Jezik postupka: njemački

– za Europsku komisiju, M. Wilderspin i M. Heller, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 13. prosinca 2017.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1., članka 67. stavka 1. i članka 68. točke (l) Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvatanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji se odnosi na zahtjev za uspostavu Europske potvrde o nasljeđivanju koji je podnijela Doris Margret Lisette Mahnkopf nakon smrti svojeg supruga u svezi s nasljeđivanjem potonjeg.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 650/2012

- 3 Uvodne izjave 7., 9., 11., 12. i 71. Uredbe br. 650/2012 glase:
„(7) Pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta treba olakšati uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje se trenutačno susreću s poteškoćama u ostvarivanju svojih prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije. U europskom pravnom prostoru građani moraju imati mogućnost organizirati svoje nasljeđivanje unaprijed. Prava nasljednika i legatarata, drugih osoba bliskih umrlom i vjerovnika nasljedstva moraju biti učinkovito zajamčena.
[...]
(9) U područje primjene ove uredbe treba uključiti sve građanskopravne aspekte nasljeđivanja, točnije, sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom zbog smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem.
[...]
(11) Ova Uredba se ne bi trebala primjenjivati na područja građanskog prava koja nisu nasljeđivanje. Radi jasnoće, određeni broj pitanja za koja bi se moglo činiti da imaju vezu s pitanjima nasljeđivanja trebala bi se izričito isključiti iz područja primjene ove Uredbe.
(12) U skladu s tim, ova Uredba se ne bi trebala primjenjivati na pitanja koja se odnose na režime bračne stečevine, uključujući bračne ugovore koji su poznati u nekim pravnim sustavima, u toj mjeri u kojoj se takvi ugovori ne bave pitanjima nasljeđivanja, te imovinske režime kod zajednica za koje se smatra da imaju usporedive učinke kao i brak. Tijela koja se bave određenim slučajem nasljeđivanja po ovoj Uredbi trebala bi svejedno, ovisno o situaciji, uzeti u obzir prestanak režima bračne stečevine ili sličnog imovinskog režima umrlog prilikom utvrđivanja ostavine umrlog i odgovarajućih dijelova korisnika.

[...]

(71) Potvrda bi trebala proizvesti jednake učinke u svim državama članicama. Ona ne bi trebala biti ovršna isprava, ali bi trebala imati dokaznu snagu i trebalo bi predmnijevati da istinito dokazuje elemente koji su utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za posebne elemente, poput materijalne valjanosti raspolaganja imovinom zbog smrti. [...]"

4 U skladu s člankom 1. te uredbe, naslovljenim „Područje primjene”:

„1. Ova Uredba primjenjuje se na nasljeđivanje zbog smrti. Ne primjenjuje [se] na porezne, carinske ili upravne stvari.

2. Sljedeće je isključeno iz područja primjene ove Uredbe:

[...]

(d) pitanja režima bračne stečevine i imovinskih režima odnosa za koje se po pravu mjerodavnom za te odnose smatra da imaju usporedive učinke kao brak;

[...]”

5 Člankom 3. stavkom. 1. točkom (a) navedene uredbe definira se pojam nasljeđivanja tako da obuhvaća „sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom zbog smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem”.

6 U članku 21. te uredbe, kojim se predviđa opće pravilo glede prava mjerodavnog za nasljeđivanje, u stavku 1. se navodi:

„Osim ako je drukčije predviđeno ovom Uredbom, pravo mjerodavno za nasljeđivanje u cijelosti pravo je države u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti.”

7 Članak 22. Uredbe br. 650/2012, naslovljen „Izbor prava”, u stavku 1. prvom podstavku predviđa:

„Osoba može za pravo koje će urediti u cijelosti njezino nasljeđivanje izabrati pravo države čiji je državljanin u trenutku izbora ili u trenutku smrti.”

8 Članak 23. te uredbe, naslovljen „Područje primjene mjerodavnog prava”, određuje:

„1. Pravo određeno prema članku 21. ili članku 22. uređuje nasljeđivanje u cijelosti.

2. To pravo posebno uređuje:

[...]

(b) utvrđivanje korisnika, njihovih odgovarajućih dijelova i obveza koje njima može nametnuti umrli te utvrđivanje ostalih nasljednih prava, uključujući nasljedna prava preživjelog bračnog ili izvanbračnog druga;

[...]”

- 9 Poglavlje VI. navedene uredbe, naslovljeno „Europska potvrda o nasljeđivanju”, sadržava članke 62. do 73. Članak 62. Uredbe br. 650/2012 glasi:

„1. Ova Uredba uspostavlja Europsku potvrdu o nasljeđivanju (dalje u tekstu: ‚Potvrda’) koja se izdaje za korištenje u drugoj državi članici i stvara učinke navedene u članku 69.

2. Korištenje Potvrde nije obvezno.

3. Potvrda ne nadomješta unutarnje isprave koje se u državama članicama koriste za slične svrhe. Međutim, jednom kada je izdana za korištenje u drugoj državi članici, Potvrda također stvara učinke navedene u članku 69. u državama članicama čija su je tijela izdala u skladu s ovim poglavljem.”

- 10 Članak 63. te uredbe, naslovljen „Svrha Potvrde”, u stavcima 1. i 2. predviđa:

„1. Potvrdu mogu koristiti nasljednici, legatari koji imaju izravna prava u nasljedstvu [...] koji se u drugoj državi članici moraju pozvati na svoj status ili izvršavati svoja prava kao nasljednici ili legatari [...].

2. Potvrda se može koristiti za dokazivanje jedne ili više sljedećih stvari:

- (a) status i/ili prava svakog nasljednika ili, ovisno o slučaju, svakog legatara spomenutih u Potvrdi i njihove ostavinske dijelove;
- (b) pripadnost određene imovine koja čini dio ostavine nasljednicima ili, ovisno o slučaju, legatarima spomenutima u Potvrdi;

[...]”

- 11 Sukladno odredbama članka 65. stavka 3. točke (d) navedene uredbe:

„Zahtjev [za Potvrdu] mora sadržavati podatke navedene u nastavku, u mjeri u kojoj su ti podaci poznati podnositelju zahtjeva i nužni tijelu izdavanja za potvrđivanje elemenata za koje podnositelj zahtjeva želi potvrdu, i moraju joj biti priložene sve relevantne isprave u izvorniku ili preslikama koje ispunjavaju uvjete za utvrđivanje njezine autentičnosti, ne dovodeći u pitanje članak 66. stavak 2.:

[...]

- (d) podatke o bračnom ili izvanbračnom drugu umrlog i, ako postoje, o bivšim bračnim ili izvanbračnim drugovima: prezime (prezime prilikom rođenja, ako postoji), osobno ime ili više njih, spol, datum i mjesto rođenja, bračno stanje, državljanstvo, identifikacijski broj (ako postoji) i adresa;

[...]”

- 12 Članak 67. stavak 1. te uredbe propisuje:

„Tijelo izdavanja izdaje Potvrdu bez odgode u skladu s postupkom utvrđenim u ovom poglavlju kada su elementi koji se trebaju potvrditi utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za određene elemente. Tijelo koristi obrazac uspostavljen u skladu sa savjetodavnim postupkom navedenim u članku 81. stavku 2. [...]”

13 Člankom 68. Uredbe br. 650/2012, koji se odnosi na sadržaj potvrde, predviđeno je:

„Potvrda mora sadržavati sljedeće podatke, u mjeri potrebnoj za svrhu za koju se izdaje:

[...]

(f) podatke o umrlom: prezime (prezime prilikom rođenja, ako postoji), osobno ime ili više njih, spol, datum i mjesto rođenja, bračno stanje, državljanstvo, identifikacijski broj (ako postoji), adresa u trenutku smrti, datum i mjesto smrti;

[...]

(h) podatke o bračnom ugovoru koji je sklopio umrli ili, ako postoji, o ugovoru koji je sklopio umrli u kontekstu odnosa za koji se po pravu mjerodavnom za takav odnos smatra da ima usporedive učinke s brakom te podatke o režimu bračne stečevine ili ekvivalentnom imovinskom režimu;

[...]

(l) dio svakog nasljednika te, ako je potrebno, popis prava i/ili imovine za svakog nasljednika;

[...]”

14 Članak 69. te uredbe, naslovljen „Učinci Potvrde”, glasi:

„1. Potvrda proizvodi svoje učinke u svim državama članicama a da nije potreban poseban postupak.

2. Za Potvrdu se predmnijeva da točno dokazuje elemente koji su utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za određene elemente. Za osobu koja je u Potvrdi navedena kao nasljednik, legatar, [...] predmnijeva se da ima status naveden u Potvrdi i/ili prava ili ovlasti navedene u Potvrdi, bez ikakvih uvjeta i/ili ograničenja vezanih za ta prava ili ovlasti, osim onih navedenih u Potvrdi.

[...]”

Uredba (EU) 2016/1103

15 Uvodne izjave 18. i 22. Uredbe Vijeća (EU) 2016/1103 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima (SL 2016., L 183, str. 1.) glase:

„(18) Područje primjene ove Uredbe trebalo bi obuhvaćati sve građanskopravne aspekte bračnoimovinskih režima, kako svakodnevno upravljanje bračnom imovinom, tako i likvidaciju tog režima, a osobito kao rezultat rastave para ili smrti jednog bračnog druga. [...]

[...]

(22) Budući da obveze uzdržavanja između bračnih drugova uređuje Uredba Vijeća (EZ) br. 4/2009 [od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja (SL 2009., L 7, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 5., str. 138.)], trebalo bi ih izostaviti iz područja primjene ove Uredbe, a isto vrijedi i za pitanja nasljeđivanja ostavine umrlog bračnog druga jer su ona obuhvaćena [Uredbom br. 650/2012].”

16 U stavku 2. točki (d) članka 1. te uredbe, naslovljenog „Područje primjene”, određuje se:

„Iz područja primjene ove Uredbe isključeno je sljedeće:

[...]

(d) nasljeđivanje ostavine umrlog bračnog druga”.

17 U stavku 2. drugom podstavku članka 70. navedene uredbe, naslovljenog „Stupanje na snagu”, predviđeno je da se ta uredba primjenjuje od 29. siječnja 2019., osim određenih općih i završnih odredaba.

Njemačko pravo

18 Članak 1371. stavak 1. Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik; u daljnjem tekstu: BGB) glasi:

„1. U slučaju prestanka režima bračne stečevine zbog smrti bračnog druga dioba bračne stečevine izvršava se povećanjem zakonskog dijela preživjelog bračnog druga za jednu četvrtinu ostavine; u tom je pogledu nebitno jesu li bračni drugovi tijekom braka stekli nekakvu imovinu.”

19 Članak 1931. BGB-a predviđa:

„(1) Kao zakonski nasljednik, preživjeli bračni drug ostavitelja nasljeđuje, naspram srodnika u prvom stupnju srodstva, do jedne četvrtine ostavine, a naspram srodnika u drugom stupnju srodstva ili djedova i baka, do jedne polovice ostavine. Preživjeli bračni drug ostavitelja nasljeđuje, naspram djedova i baka i nasljednika djedova i baka, dio druge polovice ostavine koja bi pripala potomcima u skladu s člankom 1926.

[...]

(3) Pravilo iz članka 1371. BGB-a i dalje se u potpunosti primjenjuje.

[...]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

20 L. Mahnkopf umro je 29. kolovoza 2015. U trenutku smrti bio je u braku s D. Mahnkopf. Bračni drugovi bili su njemački državljani i imali su prebivalište u Berlinu (Njemačka). Jedinici nasljednici ostavitelja, koji nije izvršio raspolaganje imovinom zbog smrti, bili su njegova supruga i njihov sin jedinač.

21 Među bračnim drugovima primjenjivao se režim zajednice bračne imovine, a nisu imali sklopljen bračni ugovor. Osim ostaviteljeve imovine u Njemačkoj, nasljedstvo se sastojalo i od suvlasničkog dijela u polovici nekretnine koja se nalazila u Švedskoj.

22 Na zahtjev D. Mahnkopf, Amtsgericht Schönenberg (Općinski sud u Schönenbergu, Njemačka), sud nadležan za raspravljanje ostavine L. Mahnkopfa, izdao je 30. svibnja 2016. nacionalnu potvrdu o nasljeđivanju, prema kojoj preživjeli bračni drug i potomak nasljeđuju svaki polovicu ostaviteljeve imovine u skladu sa zakonskim nasljeđivanjem predviđenim njemačkim pravom. Sud koji je uputio zahtjev ističe da nasljedni dio dodijeljen supruzi proizlazi iz primjene članka 1931. stavka 1. BGB-a, u

skladu s kojim se zakonski dio preživjelog bračnog druga, a to je jedna četvrtina, uvećava za još jednu četvrtinu kada bračni drugovi žive u režimu zajednice bračne imovine, kao što proizlazi iz članka 1371. stavka 1. BGB-a.

- 23 D. Mahnkopf također je 16. lipnja 2016. zatražila od javnog bilježnika da joj u skladu s Uredbom br. 650/2012 izda Europsku potvrdu o nasljeđivanju u kojoj se nju i njezina sina određuje kao sunasljednike, svakog za jednu polovinu nasljedstva, u skladu s nacionalnim pravilom o zakonskom nasljeđivanju. Željela je iskoristiti tu potvrdu za prijenos njihova prava vlasništva nad nekretninom koja se nalazi u Švedskoj. Taj je javni bilježnik prosljedio zahtjev D. Mahnkopf Amtsgerichtu Schönenberg (Općinski sud u Schönenbergu).
- 24 Taj je sud odbio zahtjev za Europsku potvrdu o nasljeđivanju jer se dio dodijeljen ostaviteljevoj supruzi temeljio, u odnosu na jednu četvrtinu ostaviteljeve ostavine, na režimu nasljeđivanja, a u odnosu na drugu četvrtinu ostaviteljeve ostavine, na režimu bračne stečevine iz članka 1371. stavka 1. BGB-a. Pravilo na temelju kojeg je dodijeljena ta potonja četvrtina, koje se odnosi na režim bračne stečevine, a ne na režim nasljeđivanja, ne ulazi u područje primjene Uredbe br. 650/2012.
- 25 D. Mahnkopf podnijela je žalbu protiv te odluke pred Kammergerichtom Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu, Njemačka). Tom je žalbom također dopunila svoj početni zahtjev tražeći, podredno, da se Europska potvrda o nasljeđivanju izda uz navođenje, u informativne svrhe, njenih nasljednih prava koja se, u odnosu na jednu četvrtinu ostaviteljeve ostavine, temelje na zajednici imovine.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je doktrina podijeljena glede pitanja je li pravilo iz članka 1371. stavka 1. BGB-a pravilo nasljednog prava ili pravilo vezano za režim bračne stečevine. Smatra da, s obzirom na njegovu svrhu, odnosno diobu bračne stečevine kada zajednica imovine prestane zbog smrti jednog od bračnih drugova, članak 1371. stavak 1. BGB-a nije pravilo kojim se uređuje nasljeđivanje „zbog smrti”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 650/2012. Prema njegovu mišljenju, pravilo iz te odredbe mora se primjenjivati uvijek kada se učinci braka, uključujući pitanja režima bračne stečevine, uređuju njemačkim pravom. Ta primjena ne bi bila zajamčena da je to pravilo bilo kvalificirano kao pravilo nasljednog prava jer bi u tom slučaju njegovo područje primjene bilo ograničeno na situacije u kojima se nasljeđivanje uređuje njemačkim pravom, u skladu s člancima 21. i 22. Uredbe br. 650/2012.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev također smatra da se, zbog neusklađenosti odredaba koje se odnose na režime bračne stečevine u Uniji, uvećanje zakonskog nasljednog dijela preživjelog bračnog druga, koje proizlazi iz primjene pravila u području bračne stečevine, u ovom slučaju članka 1371. stavka 1. BGB-a, ne može u pravilu, čak ni samo u informativne svrhe, unijeti u Europsku potvrdu o nasljeđivanju.
- 28 Međutim, smatra da bi se to povećanje moglo navesti u Europskoj potvrdi o nasljeđivanju kada se mjerodavno nasljedno pravo, u skladu s člankom 21. ili člankom 22. Uredbe br. 650/2012, kao i pravo vezano za režim bračne stečevine bračnih drugova, određuju na temelju prava jedne te iste države članice, bez obzira na pravilo o sukobu zakona koje valja primjenjivati. U ovom slučaju, pravo mjerodavno za nasljeđivanje i pravo mjerodavno za režim bračne stečevine određuju se isključivo u skladu s njemačkim pravom.
- 29 S tim u svezi taj sud navodi da pojmovi koji se koriste u članku 67. stavku 1. i članku 69. stavku 2. Uredbe br. 650/2012, prema kojima su elementi koji se trebaju potvrditi utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje „ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za određene elemente”, omogućuju takvo tumačenje. Ono je također opravdano s obzirom na drugu rečenicu uvodne izjave 12. Uredbe br. 650/2012 i svrhu Europske potvrde o nasljeđivanju, a to je da se pojednostavi i ubrza prekogranično ostvarivanje nasljednih prava.

30 U tim je okolnostima Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li članak 1. stavak 1. Uredbe [br. 650/2012] tumačiti na način da se njezino područje primjene („nasljeđivanje zbog smrti”) odnosi i na odredbe nacionalnog prava kojima se, kao što je to slučaj s člankom 1371. stavkom 1. BGB-a, uređuju imovinska pitanja nakon smrti jednog bračnog druga putem uvećanja zakonskog nasljednog dijela preživjelog bračnog druga?
2. Ako je odgovor na prvo pitanje niječan, treba li ipak članak 68. točku (l) i članak 67. stavak 1. Uredbe [br. 650/2012] tumačiti na način da se nasljedni dio preživjelog bračnog druga, čak i ako djelomično proizlazi iz uvećanja na temelju imovinskopravnog uređenja kakvo je ono iz članka 1371. stavka 1. BGB-a, u cijelosti može unijeti u Europsku potvrdu o nasljeđivanju?

Ako, u načelu, treba dati niječan odgovor, može li se iznimno dati potvrđan odgovor u situacijama u kojima[:]

- (a) je cilj potvrde o nasljeđivanju isključivo omogućavanje ostvarivanja, u drugoj državi članici, prava nasljednika na imovinu umrlog koja se nalazi u toj državi članici, i
- (b) odluku u nasljednim stvarima (članci 4. i 21. Uredbe [br. 650/2012]) i, bez obzira na to koja se pravila o sukobu zakona primjenjuju, imovinske odnose bračnih drugova treba prosuđivati na temelju istog nacionalnog prava?
3. Ako se na prvo i drugo pitanje odgovori niječno, treba li članak 68. točku (l) Uredbe [br. 650/2012] tumačiti na način da se nasljedni dio preživjelog bračnog druga koji je uvećan na temelju pravila vezanog za režim bračne stečevine može u cijelosti, iako zbog tog uvećanja samo informativno, unijeti u Europsku potvrdu o nasljeđivanju?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 31 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 1. Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da u područje primjene navedene uredbe ulazi nacionalna odredba, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja predviđa, u slučaju smrti jednog od bračnih drugova, diobu bračne stečevine na paušalnoj osnovi uvećanjem nasljednog dijela preživjelog bračnog druga.
- 32 Uvodno valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se tekst odredbe prava Unije, koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje njezina smisla i dosega, mora u pravilu autonomno i ujednačeno tumačiti u cijeloj Uniji (presuda od 18. listopada 2016., Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, t. 28. i navedena sudska praksa) uzimajući u obzir ne samo tekst te odredbe, nego i njezin kontekst i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ (vidjeti osobito presudu od 18. svibnja 2017., Hummel Holding, C-617/15, EU:C:2017:390, t. 22. i navedenu sudsku praksu).
- 33 U skladu s tekстом članka 1. stavka 1. Uredbe br. 650/2012, ta se uredba primjenjuje na nasljeđivanje zbog smrti. Članak 1. stavak 2. tog propisa taksativno nabroja područja koja su isključena iz njezina područja primjene, među kojima su, u točki (d) te odredbe, „pitanja režima bračne stečevine”. Članak 3. stavak 1. točka (a) tog propisa navodi da to nasljeđivanje obuhvaća „sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza zbog smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom zbog smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem”.

- 34 Iz uvodne izjave 9. Uredbe br. 650/2012 proizlazi također da u područje primjene te uredbe treba uključiti sve građanskopravne aspekte nasljeđivanja zbog smrti.
- 35 Glede ciljeva koji se žele postići Uredbom br. 650/2012, valja navesti da se, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 7., njome želi olakšati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje žele ostvariti svoja prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije. Osobito, u europskom pravnom prostoru, prava nasljednika i legatarata, drugih osoba bliskih umrlom i vjerovnika nasljedstva moraju biti učinkovito zajamčena.
- 36 U tu svrhu je Uredbom br. 650/2012 predviđena uspostava potvrde koja svakom ondje navedenom nasljedniku, legataru ili ovlašteniku mora omogućiti da u drugoj državi članici dokaže svoj status i svoja nasljedna prava (vidjeti u tom smislu presudu od 12. listopada 2017., Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, t. 59.).
- 37 Glede konteksta predmetne odredbe, iz uvodnih izjava 11. i 12. Uredbe br. 650/2012 proizlazi da se ona ne bi trebala primjenjivati na područja građanskog prava osim nasljeđivanja, a osobito na pitanja koja se odnose na režime bračne stečevine, uključujući bračne ugovore koji su poznati u nekim pravnim sustavima, utoliko što se takvi ugovori ne bave pitanjima nasljeđivanja.
- 38 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se, sukladno članku 1371. stavku 1. BGB-a, u slučaju prestanka režima zajednice bračne imovine (*Zugewinnngemeinschaft*), zakonski dio preživjelog bračnog druga prilikom diobe bračne stečevine uvećava za još jednu četvrtinu.
- 39 Njemačka je vlada u svojim očitovanjima s tim u svezi istaknula da se ta odredba nacionalnog prava koje se odnosi na prestanak zajednice bračne imovine primjenjuje samo u slučaju prestanka braka zbog smrti. Cilj te odredbe jest podjela imovine stečene u braku na paušalnoj osnovi kompenzacijom zbog nepovoljnog položaja koji proizlazi iz prekida režima zajednice bračne imovine zbog smrti bračnog druga kako bi se na taj način izbjegla potreba točnog određivanja sastava i vrijednosti imovine na početku i na kraju braka.
- 40 Kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 78. i 93. svojeg mišljenja, u skladu s podacima kojima Sud raspolaze, članak 1371. stavak 1. BGB-a ne odnosi se na podjelu imovine između bračnih drugova, nego na pravo preživjelog bračnog druga na imovinu koja je već dio ostavine. U tim okolnostima očito je da glavni cilj te odredbe nije podjela imovine ili prestanak režima bračne stečevine, nego određivanje visine nasljednog dijela koji pripada preživjelom bračnom drugu u odnosu na druge nasljednike. Takva se odredba stoga ponajprije odnosi na nasljeđivanje ostavine umrlog bračnog druga, a ne na režim bračne stečevine. Slijedom toga, pravilo nacionalnog prava, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, odnosi se na nasljedne stvari za potrebe Uredbe br. 650/2012.
- 41 Osim toga, to tumačenje nije u suprotnosti s područjem primjene Uredbe 2016/1103. Naime, ta uredba, iako donesena s ciljem da, u skladu sa svojom uvodnom izjavom 18., obuhvati sve građanskopravne aspekte režima bračne stečevine, kako svakodnevno upravljanje bračnom imovinom, tako i prestanak tog režima, a osobito kao rezultat rastave para ili smrti jednog bračnog druga, izričito isključuje iz svojeg područja primjene, u skladu sa svojim člankom 1. stavkom 2. točkom (d), „nasljeđivanje ostavine umrlog bračnog druga”.
- 42 Naposljetku, kao što je i nezavisni odvjetnik naveo posebice u točki 102. svojega mišljenja, kvalifikacijom dijela koji na temelju odredbe nacionalnog prava, kao što je članak 1371. stavak 1. BGB-a, pripada preživjelom bračnom drugu kao dijela povezanog s nasljednim pravom dopušta se unos podataka o tom nasljednom dijelu u Europsku potvrdu o nasljeđivanju sa svim učincima opisanima u članku 69. Uredbe br. 650/2012. U skladu s člankom 69. stavkom 1. te uredbe, Europska potvrda o nasljeđivanju proizvodi učinke u svim državama članicama a da nije potreban poseban postupak. Stavkom 2. tog članka predviđeno je da se za osobu koja je u potvrdi navedena kao legatar

predmnijeva da ima ondje naveden status i prava, bez ikakvih uvjeta i/ili ograničenja vezanih za ta prava, osim onih navedenih u potvrdi (presuda od 12. listopada 2017., Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, t. 60.).

- 43 Stoga je jasno da bi ostvarenje ciljeva Europske potvrde o nasljeđivanju bilo znatno otežano u situaciji poput one u glavnom postupku da navedena potvrda nije uključivala potpune informacije o pravima preživjelog bračnog druga glede ostavine.
- 44 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 1. Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da u područje primjene navedene uredbe ulazi nacionalna odredba, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja predviđa, u slučaju smrti jednog od bračnih drugova, diobu bračne stečevine na paušalnoj osnovi, uvećanjem nasljednog dijela preživjelog bračnog druga.

Drugo i treće pitanje

- 45 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo i treće pitanje.

Troškovi

- 46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 1. stavak 1. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju treba tumačiti na način da u područje primjene navedene uredbe ulazi nacionalna odredba, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja predviđa, u slučaju smrti jednog od bračnih drugova, diobu bračne stečevine na paušalnoj osnovi uvećanjem nasljednog dijela preživjelog bračnog druga.

Potpisi